

ס' ונתקלקל הבאר ב'. ¹ וזכנו עוד שם [ברשב"א המובא בציונים אות ח']¹, כלס טען ראובן על שמעון שהוא קלקלו נהשלכת וזלים לשם ושמעון אומר להד"ס, ופסק דלס טען ראובן ככרי לרץ שמעון לישבע: ² **י' אבל אם חלקו ונשאר הבאר מתחלה לאחד אלא שנתן. כן ז"ל,** ובספרים אחרים גרס ונלמד שנתן: **סעיף ד' י"א יש לבעל הכרם ד' אמות.** פירוש, מיירי דעלו אהדי, וכמו שכתבנו לפני זה [בסק"ד ע"ש]:

סימן קעד סעיף א' א' אם היתה כולה שדה לגמרי. מפני שיש כמה מיני שנה זה על זה, נעדיה חזירות, או בית השלמין ונית הנעל, או סמוך לנהר וסמוך לדך וכמ"ש בסמוך, ומש"ה דקדק וכתב שהיתה שדה לגמרי: **ב' חולקין לפי המדה בלבד.** פירוש, וא"ל להעלות האחד שאומר מנו לי חלקי מנד שדה שלי וכדמסיק:

לשניהם יאכל כל חלקו ונשאר הנאר מתחלה ללמד כלל [אלא] שנתן רשות לשני לשאוב משם אם נפל אולם חוקמו לגמרי ואין לו עוד חלק בבאר אפילו חזר ותקנו.

ד' "אחים שחלקו ועלה חלק אחד מהם כרם ולשני שדה הלכן" ³ **יש לבעל הכרם ארבע אמות בשדה הלכן להפך בו מחרישתו.**

סימן קעד

אחים או שותפים או בכור שבאים לחלוק

ובו ה' סעיפים

א' ⁴ האחין או השותפין שבאו לחלוק השדה וליטול כל אחד חלקו ⁵ **אם היתה כולה שדה לגמרי** ⁶ **חולקין לפי המדה בלבד ואם אמר אחד תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחד שומעין לו** ⁷ **וכופה אותו על זה שיעיכב בדבר זה**

¹ ציונים ומקורות (ז) כן פירש המגד משנה שם ה"ג, ד"מ ד', (ח) כ"י מחודש ב' נסח הרשב"א בתשובה ח"ב סי' ש"פ, ד"מ (ד') ה'.
² סימן קעד (ה) לשון רמב"ם סי' כ"ב משנים דין א'.
³ תוספת מהדורת הסמ"ע, ועיין סמ"ע סק"י.

קעד לחם

סעיף ד' בסופו. האחין שחלקו ונפל לחלק אחד מהם באר, ונתרצה שישאוב אחיו מסנו בכל עת שירצה, אע"פ שאינו נוכח מפני זבלים שנפלו לתוכו ואין בו טיט, לא אמרין אול ליה זכותיה כיון שנשתם, אלא הרי זה בכמסה פי הבאר שזה מסיר כיסוי ושוואב מימיו, ואם

באר הגולה

י' שם [ברמב"ם] דין י"ג. **ה' כ"כ הרב המגד** [שם] **ושכ"כ אכן מיגש ז"ל,** שאלס היו המוכרין משותפים ואלו חלקו, ודאי אין להם לזה על זה כלום. **ל' וכמו עוד שם,** ¹ **ויאס טען ראובן על שמעון שהוא קלקלו נהשלכת וזלים לשם, ושמעון אומר להד"ס,** ופסק דלס טען ראובן ככרי לרץ שמעון לישבע. **סעיף ד' מ' לשון הטור** [סעיף ה'] **כרייתא שם דף ז' ע"א.** **נ' סמוכות לסוף אלימות (ל) של פרדס.** רמב"ם נפכ"ד מהלכות מכירה דין י'. וכמו הרב המגד, ² **נבלות (ב"ב ד' ע"ב דפ"י ה"ה),** ובקנא נוסמאות יש ואלה נטל כרם, ונפיושו הרב אכן מיגש שדה פרדס, והוא הטעם. **סימן קעד סעיף א' א' לשון הרמב"ם** ריש פ"ג מהלכות שניס. וכמו הרב המגד, פרק השותפין [דף י"ב ע"ב] מרזייהו אחד ניגרא, אמר רב

ביאור הגר"א

ה' אבל ב'. שם [ב"ב] ס"ה א' לימא אודו לטעמיהו, ור"ל דמוכר צעין יפה מוכר, משא"כ מנ' מוכרים: **ז' שנים כו' אולא כו'.** כמ"ש בסמן ק"ג סעיף כ' ע"ש, ודוקא דבר שאין עליו כ' אם שצד אכל כדבר שגוף שלו לא, ועיין מה שכתבנו סימן [קע"ג] [קע"ב] סעיף ז' [סק"ג], וז"ש אכל מקום כו': **ח' אבל אם כו' אפילו.** כמ"ש בסמן ק"ג סעיף כ': **סעיף ד' ט' יש לבעל.** עיין סמ"ע [סק"א]:

סימן קעד סעיף א' א'. האחין כו'. כל ג' סעיפים אלו לשון הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א ג'] ונפיושו רבו הר"י מיגש [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה נקטין] ע"ש: **ב' חולקין לפי.** עיין סמ"ע [סק"ב]: **ג' ואם אמר כו' וכופין.** כמ"ש שם [ב"ב המובא בבאה"ג אות א'] מלמי אחד נגרא כו':

פתחי תשובה

סדום כיון שצריך לילך לחדרו, וגם יותר מה שמסיקין החנור מתרעי ע"י היסק וכה"ג, אך לפני משורת הדין אין ראוי לדקדק בזה עם שכיני וקרובו, ע"ש: **ד' אולא חוקתו לגמרי.** עיין בתשובת שבות יעקב ח"ג סי' קס"ג שנשאל, מי שמכר לחבירו חלק בית, ופירש תוך שטר המכירה להשתמש בבית המוצנע [ר"ל בית הכסא], ושוב נפל הבית המוצנע ונשתם העוקא, אי אמרין כיון דנפל אודא ליה. והשיב, לכאורה דין זה פשוט בשו"ע סוף סימן קע"ג גבי באר מים חיים כו' דאם נפל אודא ליה חוקתו לגמרי. מ"מ היה נ"ל, כיון דרין זה לא נמצא בש"ס ובראשונים זולת ברשב"א [המובא בציונים אות ח'], וראיתו מסוף פרק השואל [כ"ט ק"ג ע"א] מאושלן האי גרנותא יש לדחות, דהתם היא שאלה בעלמא, וכיון שהוא דבר חדש אין לך בו אלא חידוש, אבל בית הכסא שהוא עיקר צרכי ותשמישי בית שיהא קרוב לשלחנו, והוא בריאות בני אדם, ודאי מקפיד אינש, אפילו נפל לא אודא ליה. אכן ראיתי בתשובת הבי"ח סי' ד' שכתב דגם בית הכסא דמי לבאר, ולא ידעתי מנ"ל, ועיקר נ"ל כמו שכתבתי. וחו ראיתי בתשובת מהר"ם גלאנטי סי' (ס"ז) [סי' שכתב דגם הרשב"א לא קאמר אלא היכא שויתר נגד חבירו דרך מתנה ושאלה, משא"כ במכירה ודאי קנה גוף הקרקע, ומי שאינו דין כן אינו אלא טועה, וכן נ"ל עיקר, עכ"ד. ועיין בנתיבות המשפט [מש"הא סק"ב]:

חידושי דעק"א

סעיף ג' בהג"ה. ואין לו עוד חלק. כ"כ, עיין פשוט מהר"ם גלאנטי סי' (פ"ו) [סי' ז'] דהו דוקא כימר לו דרך מתנה, משא"כ במכירה, וכן הפסיק בתשובת שבות יעקב ח"ג סי' (קס"ה) [סי' ג']:

בן מרת סדום, זה נהנה מה חסר חסר: ה' ויש אומרים דאין שומעין לו. פירוש, ויכול לומר לו נחלק בגורל, וס"ל דאין צוה מרת סדום, דיש לו זכות בגורל דאם יפול הגורל לזה צין שמי השדות הרשות נידו שלא יחליף עמו אס לא נדמים יקרים, מש"ה יפילו גורל אולי יגיע לידו אוחו זכות: ה' אלא צריך להעלות בדמים. ז"ל הטור [המובא בצינונים אות ב'], ומיהו אס פקח הוא יכול לפתות מעליו ולומר אני אכן זה קר וכן מעט יותר משווי או אסמ מקומו צדק וכן, והס לא ירלו זה ומשאר לו נאחמו כסוס*, עכ"ל: ו' או קרוב לדרך. כן הוא לשון הרמב"ם [המובא שם"א סע"א]

בצינונים אות א'), ונגמלא [ב"ב י"ב ע"ב] איתא קרוב לגר, וכחכ ב"י [סעיף ב'] דהרמב"ם פירש נגר, דרך, מלשון אלקטס נגר ברייתא [ב"ק ק"ח ע"ב], ומפני שיש מעלותא להשדה שהיא קרובה לדרך, ועיין מה שכתבתי בסמך סעיף ג' [סקיד'] מזה. ובפרישה ודרישה [סעיף ב'] כתבתי דנראה מוכח דגם הרמב"ם פירש נגר הוא יאור נוכחו שכתבו שאר הפוסקים, שעושין בעלי השדות סביבות הנגר חריצין חריצין ומושכן המים מהנהר לשדותיהם, ועל שם המים הנמשך דרך החריצין נקראין דרך, ע"ש: ו' מצד הרע ב"א שומא וכו' כו'. כן ז"ל, וכן הוא שם במימוני [המובא בצינונים אות א'], וכ"כ בטור [סעיף ב'] בשם הרמב"ם, ומ"ש לפני זה תנו לי בשומא שלי, בשומא לאו דוקא קאמר, אלא ר"ל

במדת סדום היא (י"א) ויש אומרים דאין שומעין לו ה"אלא צריך להעלות נדמים עד שיתרצו חביריו. (י"א) ויש אומרים דהוי ספק וכל דאלים גבר) אבל אם היה חלק אחד ממנה טוב או קרוב לנהר יותר ו'או קרוב לדרך ושמו אותה היפה כנגד הרע ואמר תנו לי בשומא שלי מצד זה אין שומעין לו אלא נוטל בגורל ואמר להם תנו בשומא שלי מצד זה חצי מדתה ו'מהצד הרע [ב"ב א' שומא] ו'וטול אתה

ב' ויש אומרים דהוי ספק וב"א דא"י גבר (כו'). ובתחילה יטילו גורל, ואם נפל צד המיר שלו לחלקו הרי טוב, ואם לאו אכתי לא זכה השני בחלק שאלל מיר חבירו, אלא פסקין כל דאלים גבר, דשמא ק"ל כרש"י [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה אמרו], עכ"ל המדמי שם [המובא בצינונים אות ג'], ומור"ם קי"ר. עיין בתשובת מהרשד"ם [חרי"ם] ס' תס"ג [קש"כ]:

מהצד הטוב כדי שיהא חלקי סמוך לשדה שלי שומעין לו. הגה (י"א) היו צדקן שני שדות האחד אומר לחלק כל שדה ושדה והאחד אומר לחלק שדה נגד שדה ו'שומעין לזה שאומר לחלק שדה נגד שדה ודווקא ששתיים שוות ואין נפקותא

צינונים ומקורות (ג) טור סעיף ב' בשם הרמב"ם ב"ב פ"א ס' מ"ו. (ג) מדמי סוף פ"ק דכ"ב ס' תקי"ז בשם מהר"ם ד"פ ס' תתקמ"ח. ד"מ (א' ב' ד') טור סעיף ג'. סימן קעד (ו) תיבה זו נשמטה במהדורות באה"ג ואילך. (ז) תוספת מהדורות הסמ"ע, ועיין בסמ"ע סק"ו, וממהדורות באה"ג ואילך דרשמה.

בחלק שלי. ואע"ג דהרמב"ם [פ"א משכנים ה"ה] ס"ל דיכול לומר לא ינחא לי נחמה דכמי [משלי ט"ו כ"ז] ושווא נחמות יחיה, וכמו שכתבו הטור והמחבר בשמו בסיון קע"א [טור סעיף י"ג, ומחבר] סעיף י', א"כ ה"נ יאמר השני לא ינחא לי ליקח הטוב במתנה, ומעוה אין לי ליקח הטוב וליהן לך היתרון, אלא נפיל גורל, שאני הכא דלא מתנה מיקר, דזה ינחא ליה בנצירות כדי שיהיו שדותיו סמוכות זו לזו יותר משיקם לחלקו חלק השני העדיף: ה' שומעין לזה שאומר להצדק כו'. הטור [המובא בצינונים אות ד'] מסיק וכחכ על זה ו"ל, ואפילו אס יאמר האחד אני רוצה שיתלקו כל שדה ושדה אולי יפול חלקי בנחמט ויהיה שמור יותר [והשני יטעך לשכור שני שומרים לשני חלקיו שנקצות], אינה טענה, עכ"ל. והוא מהגמרא [ב"ב י"ב ע"ב], ועיין פרישה [שם]:

ערך לחם

סימן קעד סעיף א' בסופו. ובכל הדינים הנזכרים, הוא הדין לבתים. [ב"י סעיף ב' בשם המדמי ב"ב ס' תקי"ז].

טורי זהב

סימן קעד שו"ע סעיף א'. מרת סדום היא. דזה לא חסר ולא כלום במה שיתן לחבירו סמוך למיצר שלו, והכי היא שיטת רש"י [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה אמרו]. ומה שחמה ב"י [סעיף ב'] על הרמב"ם [המובא בצינונים אות

ב"א יאור הג"א ד' וי"א. כפירוש ר"ת [שם בתוס'] נד"ה מעלין: ה' וי"א. ר"ל דשמא קי"ל כרש"י [שם ד"ה אמרו] שפירש דוקא נשדה הנצל אצל צלל שוס טענה כופין, וע"ש [במדרי המובא בצינונים אות ג'] ובהנחות מיימוני סוף ספר קיין [בתשובות ס' ל"ז]: ו' אבל אם כו'. כמ"ש שם [בב"ב] ה"הו (א"רע"א דצינן) [וזין א"רע"א] אמרנו כו', ופירש הר"י מיגש [שם] שהיה נד אחד יפה וזד השני רע ולכן יכולין לומר מעלין ליה עליה כו', שאם היה מזד שלו היפה ורוצה לטול שליט אחד יכול לומר שליט היפה טוב מב' שליטים הרע, וכן אס היפה הרע מזדו ורוצה לטול ב' שליטים יכול לומר ב' שליטי הרע עדיף משליט אחד יפה: ז' או קרוב כו'. אר. שם י"ג ע"א] מד גיטא נגרא כו', כפירוש נגרא דרך כמ"ש [ב"ק כ"ז א' ומה מקומות] נגרא ברייתא, וכמ"ש נסעיף ג': ח. אמר להם תנו. שם [ברמב"ם], כנ"ל דכל דליכא פסידא להאי כופין כו', וכמ"ש שם י"ג ב' טול אתה שיעור, ואף רש"י ג' לא פליג אלא משום דאמר במתנה כו', אצל כהן לאו מתנה הוא, דחלקי אמרנא עדיף לי מהאי חולקא טנא דהיננא לך וקס שנה נגד שנה: ט. ה"ו. שם י"ב ע"ב] מרי ארעא כו', וכפירוש חס' שם [ד"ה מעלין]: י. ודווקא. מדקאמר כנון זה

באר הגולה

יוסף כנון זה כופין על מרת סדום, ולשון הגמרא נראה שאפילו בשמי שדות שוות הדין כן. ג. כתב הרב המגיד [שם], גם זה שם וכרז יוסף, ודע שיש שטות אחרות למפרשים ז"ל בזה, ויש מי שפירש, שאם הייתה שדה אחת אף על פי שטלה שזה יכול האחד לעלות ולומר זה החלק שהוא למיר שלך שזה יותר וכו', ושיעור הממכר כשיעור רבו [הרי"י מ"ש ב"ב י"ב ע"ב ד"ה נקטינן]. וכתב הכסף משנה, מה שהקשו מעובדא דההוא [דן] ארעא וכו' [שם בב"ב], ומסיק והלכתא כרז יוסף דמאי אמרי אן מעלין ליה וכו', ובפרק יש נוטלין [שם ע"ד ע"ב] פסקין כרז יוסף בשדה ענין ומתלה, ופירש ר"ש (י') [שם ד"ה והלכתא] דשדה היינו הך דהכא, ו"ל שעובדא הוה בתי ארעא אחרי נגרי, אי נמי שלא היה גורם והלכתא כרז יוסף, והאריך בזה, ע"ש. ג. כתב הרב המגיד [שם], כן כתב רבו ז"ל [הרי"י מ"ש שם] וכן הפסימו האחרונים. ומנואר בכסף משנה שם, מדברי רבה [שם בב"ב י"ב ע"ב] נשמע דכל ההאי גוונא דליכא למימר איכא דניחא ליה בהא ואיכא דניחא ליה בהא כופין על מרת סדום. ג'. פירוש, צלל שומא, וכן איתא ברמב"ם [שם].

באר היטב

סימן קעד סעיף א' א. לו. פירוש, ויכול לומר נחלק בגורל, וס"ל דאין צוה מרת סדום, דיש לו זכות זה אס יפול לו הגורל צין שמי השדות הרשות נידו שלא יחליף עמו אס לא נדמים יקרים, מש"ה יפילו גורל אולי יגיע לידו אוחו זכות. ח"ל הטור, מיהו אס פקח הוא יכול לומר אני אכן זה קר וכן מעט יותר משווי או אסמ מקומו צדק וכן, והס לא ירלו זה ומשאר לו נאחמו כסוס, עכ"ל. [ב"ב י"ב ע"ב] ונחמילה יטילו גורל, ואם נפל צד המיר שלו לחלקו הרי טוב, ואם לאו אכתי לא זכה השני בחלק שאלל מיר חבירו, אלא פסקין כל דאלים גבר דשמא ק"ל כרש"י, עכ"ל המדמי, והרמ"א קי"ר. ועיין בתשובת מהרשד"ם [חרי"ם] ס' תס"ג. ש"ך [סקיב]: ג. אמר להם כו' שומעין. ולא דמי למה שכתבו הטור והמחבר בסיון קע"א סעיף

פתחי תשובה

סימן קעד סעיף א' א. ויש אומרים דהוי ספק. עיין באר היטב [סקיב] שכתב ובתחילה יטילו גורל כו'. ועיין בתשובת שבות יעקב ח"ב סימן קס"ו במעשה בשני שותפים שהיה להם מרתף, ורצה אחד מהם שיתנו לו חלק שלו במרתף סמוך לביתו, והשני רוצה להטיל גורל. והביא שם דברי הש"ך שבבאן [סקיב] ופולפל בהם קצת, ומסיים וז"ל, וזכינו ליה בנידון דידן יטילו גורל, ואם יפול הגורל על השני עדין לא יזכה, ריק כל דאלים גבר, כן ג"ל לדינא, ומ"מ לבי אומר לי בדומנים הללו בגולה יש כמה חששות אם יפסוק כל דאלים גבר, וגם לפי הטעם דכל מי שהאמת אתו ימסור נפשו על דבר זה, ג"כ לא שייך בדורות הללו שרבו

שותפות	שדה
	ראובן

שותפות

מן אב"א אם האחת טובה בשום צד. בטור [שם] כתוב כאן שמא לאחד יש נהרה ומאד השני נגר קטן, ע"ש: יא או שאחד יש לו מצר אצל השדות. מאן פירוש שדה, וכ"כ הטור [שם], דראובן יש לו שדה אצל אחת משני השותפות מה*, ומנקה שיתלוק כל שדה ושדה לארצה, שאו לפחות עכ"פ יגיע חצי חלקו סמוך למצר שדה שלו, משא"כ אם יתלוקו שדה נגד שדה, לאפשר שיפול לגורלו שדה השניה שחוקה משדהו שיש לו כנר, וכ"כ הטור. ועיין פרישה [סעיף ג'] מה שכתבתי עוד מזה:

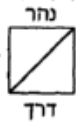
א חולקין ב" שדה לשנים (בר). ולדעת הרמב"ם הנ"ל [המובא בצינונים אות א'] נריסם לימן לו כל השדה שאצל מירר שלו, והטור [המובא בצינונים אות ד'] קאי לדעת ר"ת [ב"ב י"ב ע"ב חוס' ד"ה מעלין], וק"ל: סעיף ג' ד' ארץ מרובעת בו. עיין במשנה מהר"א ששן סי' קכ"ט [קש"כ]:

אם היה אחד טוב מחבירו אפילו ככור אינו נוטל חלקיו ביחד י"זכן אם היה לפשוט שדה במצר אלו השדות.

ג ארץ מרובעת י"השיה הגהר מקיף לה מזרח וצפון והדרך דרום ומערב

צינונים ומקורות (ה) שם נחמ"ס פ"ב משכנים דין ג'. (ו) טור סעיף ה' והל"ש ב"ב פ"א סי' מ"ו והמגיד משנה שם בשם שאר מפרישים. ד"ה ה'. (ז) שם נחמ"ס פ"ב משכנים דין ג'. (ח) במהדורות הרמ"א שליח נדפס בטעות: הובא, וראה סמ"ע סק"ב. (ד) במהדורות באה"צ ואילך: חלקו.

יחד. וכן ביטל דמסק וקאמר דאין לר"ך לימן לו חלקיו יחד, מיידי כשחלק האמצעי הוא יותר טוב, דל"כ היו כופין על מדת קדוש. ומסק מור"ס וכתב דיש חולקין, והוא הרא"ש וסיעתו הנ"ל [בסעיף א', הובא בצינונים אות ב' ד'] דסבירא להו דנלא קרא לא היו כופין אף אם החלקים שווים, משום דיש לו לאדם זכות בהגדר כנ"ל [סק"ד], וממילא דביטל אפילו בשוים אינו נוטל יחד: יב אב"א היבם שח"ק בו, כן נ"ל. ור"ל כשמת אחד מהאחים ואח השני מיבם אשתו וקם בחלק נחלתו ונטל חלקו וחלק אחיו המת, אינו נוטל ביחד, והיינו עעמא, דלא עדיף מהאי דאמי מחמתיה. ואע"ג דקראו המורה [דברים כ"ה ד'] ככור, היינו לענין שיעול ולא לענין שיעול יחד, ועיין פרישה [סעיף ד'] יג וכן אם היה לפשוט שדה בו, ו"ל הטור [המובא בצינונים אות ד'] כגון שיש להן ב' שדות, האחת ב' ימות על חכרטה, והפשוט מזרן להגדולה, יכול לומר לחלוק עמך כדי שיעיף חלקי קרוב לשדה שלי: סעיף ג' יד שדיה הגהר מקיף לה מזרח וצפון והדרך בו, כנר כחמ"י (כס"ג) נהר ופירש דרך כפשוטו, ושנראה לי שפירשו יאור והוא נהר קטן, ועל כל פנים ליורו הוא מה. נהר וטור [סעיף ד'] לא פירשו הגמרא שהנהר הוא משני נדיו, אלא מאד אחד נהר ומאד השני דרך, על שמונה חלקים כדי שיהיו שניהן שוין זו, ועיין פרישה [סעיף ד']:

ערך לחם

סעיף ב'. הבכור וכו' כאחד. אפילו אין השדה כולה שוה, נוטל חלקו ביחד ובשוות דמיים. [ב"ב סעיף ה' בשם המגיד משנה פ"ב משכנים ה"ב].

טורי זהב

הא כמו שיש ספק באחד מהן יש ג"כ בשני, ומה מעלה יש באחד יותר מחבירו. ע"כ מפרש דהכי קאמר, דחד נגרא הוא נמשך מן נהר לשדה אחת, ואח"כ נמשך מאותו נגרא נגרא אחר לשדה חבירו, וע"כ אמר על הראשונה שהיא קרובה לנהר דהיינו ע"י נגרא שלה, נמצא דה"ק רב יוסף ימנן שקרובה לנגרא מדויל, אבל האי שקרובה לנהר וראי לא מדויל:

ביאור הגר"א

טפין ט' משמע אצל מדינה יש להם לחלוק כל שדה, וא"כ נכח"י גונא דאין זו משום מדת קדוש חולקין כל שדה. הרא"ש שם [פ"א סי' מ"ו]: סעיף ב' יא. וי"א דוקא. הרא"ש [המובא בצינונים אות ד'] כתב נב' שדות, וכשיתמו דאף בפשוט נחמ"ס שאין שוין חולקין כל שדה, ולא עדיף ככור נב' חלקים מפשוט בחלק אחד. ולמד הטור [המובא בצינונים שם] מזה שהוא הדין לשדה אחת כיון שחלק אחד טוב. וכ"ו לשיטתם, אצל הר"י מיגש [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה נקטינן] כתב דאפילו קאי מילתא עידיה צי מצעי נוטל אותו הככור ממה נפסק, דאי אפשר לומר בשוין כל החלקים, מאי אירא ככור ופשוט, אפילו פשוט ופשוט שיש לאחד ב' חלקים, דק"ל ככר יוסף דכופין ט' כנ"ל [סעיף א']:

פתחי תשובה

האלמים שמוסרים נפשם ג"כ על ממון שאינו שלהם, א"כ היבא דלא שייך לומר חולקין כמו בנידון דידן דבלא"ה צריכין לחלוק, רק דפלוגתא דרבוותא בחלוקה גופא באיזה אופן יהיה, על כן יחלקו ע"פ הגורל. ואע"פ שהוא דבר חדש, מ"מ לפי צורך שעה יש לפסוק כן, ובדאי יסכימו על זה חבירי ורבותי לפי דורות הללו, עכ"ל. עיין שם:

מירר שלו, והטור קאי לדעת ר"ת, וק"ל: סעיף ב' ה. כאחד. לשון הטור, אם יש ב' אחים ואחד ככור, חולקין נכסי אביהן לשלשה חלקים, וחלק האמצעי הוא ודאי של הככור על כל פנים, ויפילו גורל על ב' החלקים החיצונים, ואח"כ שיעלה לגורלו יטלו עם חלק האמצעי שנצדו, והיו ב' חלקיו יחד. וילפינן לה מקרא דכתיב פי שנים, דמשמע ב' חלקיו יהיו נפה אחד וחלק אחד, וק"ל להרמב"ם דאפילו אם חלק האמצעי הוא יותר טוב מנ' חלקי האחרים, אפ"כ יטלו הככור, דל"כ קרא ל"ל. הא בלא"ה דינא הכי לדעתו כסעיף א' דכופין מה על מדת קדוש. סמ"ע [סק"א]: ה. היבם. ואע"ג דהמורה קראו ככור, היינו לענין שיעול ב' חלקים ולא לענין שיעול יחד, שם [סמ"ע סק"ב]: ו. ככור. ומינה דביטל אפילו בשוין אינו נוטל יחד לדעה זו. שם [סמ"ע סק"א]: ה. אלו. ו"ל הטור, כגון שיש להן ב' שדות והאחת ב' ימות על חכרטה, והפשוט מזרן להגדולה, יכול לומר לחלוק עמך כדי שיעיף חלקי קרוב לשדה שלי. שם [סמ"ע סק"ג]: סעיף ג' ב. מרובעת. עיין במשנה מהר"א ששן סי' קכ"ט. ע"ך [סק"ד]:

באר הגולה

סעיף ב' ד. שם [ברמב"ם פ"ב משכנים] דין ג'. מימרא דרז הונא בריה דרז יהושע שם [בב"ב י"ב ע"ב]. וכתב הרז המגיד, לדעת המחבר ז"ל, אם היו בה ב' חלקים צינונים והחלק האמצעי עדיף שאי אפשר לו לככור שיעול כל חלקו כאחד אלא אם כן כל העדיף שלו, הרי זה נוטל וצווחת דמים, וכן פירש רבו ז"ל [הר"י מיגש שם ד"ה נפשינו]. ה. פסק כרצ"ה שם. וכתב הרז המגיד, ולדעת המחבר אם היה הכל שוה אפילו ביטל חלק אחד לפי שיעולו, וכן כתב רבו ז"ל [הר"י מיגש שם]. עכ"ל. ומבואר בסעיף דלעיל. סעיף ג' ו. שם [ברמב"ם פ"ב משכנים] דין ג', ושם בגמרא [ב"ב] ריש דף (י"ג) [י"ג], ופירשו כפירוש ר"ת ורבו [הר"י מיגש שם ד"ה חד], כמו שכתבו

באר היטב

י דיכול לומר לא ינחל לי במתנה ט', שא"י הכא דלאו מתנה מיקרי, דזה נוטל ליה כזכירת כדי שיהיו שדותיו פטוחות זו לזו יותר משיקם לחלקו העדיף. סמ"ע [סק"א]: ה. מצר. ר"ל דיש לו שדה אחת אצל אחת משני השותפות, ומנקה לחלקו כל שדה לארצה, שאו יגיע עכ"פ חצי חלקו סמוך למצר שלו, משא"כ כשיחלקו שדה נגד (זה) [שדה] אפשר שיפול לגורלו שדה הרחוקה משדהו שיש לו, וכ"כ הטור, עכ"ל הסמ"ע [סק"א]. וכתב הש"ך [סק"ג] לדעת הרמב"ם כסעיף א' לר"ך לימן לו כל השדה שאצל

